

Tema: Gledališko-lutkovna delavnica

Besedilo: Polž Vladimir gre na štop (*Mojca Osojnik, 2003. Ljubljana: Mladinska knjiga.*)

Polži (*Kristina Krhin, Cicido, marec 2001, str. 35*)

Polžek (*A. Černejeva, M. Voglar, L. P. Zupančič, Cicido, april 2004, str. 2*)

Cilji: Poslušanje besedila ob ilustracijah, ustna obnova besedila in razložitev neznanih besed, predstavitev različnih vrst lutk, postavitve besedila v prostor s pomočjo improvizacije, pantomime in lutk, izdelava lutke iz jabolka in lutke iz papirja, rešitev dveh učnih listov na temo polža.

Starost: od 4 let naprej

Stopnja znanja: nadaljevalna (zahtevnost delavnice se prilagodi stopnji znanja jezika in starosti)

Avtorica: Irena Sterckx

Opomba: Delavnice so bile izvedene v sklopu Dopolnilnega pouka v Švici in Liechtensteinu leta 2007 v oddelkih, kjer je bila že izvedena delavnica o Repi velikanki. Delavnica poteka 4 šolske ure v učilnici, kjer imajo učenci reden pouk. Ne potrebujete odra, razsvetljave, ozvočenja. V delavnici sodelujejo vsi učenci, ne glede na znanje jezika ali igrske sposobnosti.

Dejavnosti pred začetkom delavnice

Učitelj učencem in staršem razloži, da bodo v delavnici poslušali pravljico o tem, kako se je polž Vladimir, ki je bil strašno lačen, odpravil na štop iskat solato. Učenci se bodo seznanili z različnimi vrstami lutk. Pripravili bodo kratko improvizirano predstavo in naredili dve lutki. Povabi starše, da se pridružijo zadnjih petnajst minut delavnice in si ogledajo predstavo. Po želji lahko starši tudi ostanejo in sodelujejo pri izdelavi lutk in nastajanju predstave.

Učenci v Švici malo hodijo v dramsko in lutkovno gledališče. Eden od ciljev delavnice je predstavitev lutke, ki jo učenec vzame v roke in se z njo igra. Zaželeno je, da so lutke estetsko lepo in dobro narejene. Za delavnico sem naročila lutke v lutkovnem ateljeju v Ljubljani, nekaj sem jih dokupila v različnih trgovinah. Učenci so najraje izbrali preproste lutke, ki so bile narejene v ateljeju, in pustili ob strani komercialne izdelke.

V delavnici sem uporabila naslednje like: polž (dve lutki – miniatura prstna in polž velikan, narejen iz pene), jež (dve lutki – ročna lutka iz ateljeja in iz trgovine), želva (blazina v obliki želve), žaba (igrača iz blaga), vrabec (lutka na vrvici iz trgovine v obliki ptiča), muca, piščanec, fantek, punčka, kuhar (vse ročne lutke iz ateljeja). Za sceno sem imela dva poslikana paravana (1,5 x 1,5 m) iz lesa, ki sta predstavljala vrt. Menim, da bi bila boljša rešitev preprosta temna zavesa širine dveh metrov, ki jo lahko zatakne med dve šolski mizi, in dobimo improvizirano prizorišče.

Učitelj pripravi jabolka, (2 na učenca, 1 za starše), blokec z raznobarvnimi papirji (npr. post it, v velikosti 10 x 10 cm), barvne risalne žebličke, tanke palčke (najboljše so palčke za kitajsko hrano), ki bodo služile za držalo za lutko in kljukice za perilo.

Potrebujete še tanjši karton raznih barv, velikosti A5, brezbarvno samolepilno folijo, razrezano na 15 x 15 cm, bel svilen papir; barvice, škarje, lepilo.

Priprava učilnice

V učilnici pripravite prazen prostor na enem koncu. To je oder. Paravana obrnite stran od učencev, lutke skrijete. Mize pripravite na drugem koncu učilnice. To bo delovni atelje. Iz vseh miz sestavite veliko delovno površino, na katero učenci odložijo prinesene potrebščine.

Poslušanje pravljice

Učenci sedijo na stolih v polkrogu pred odrom. Učitelj sedi na stolu, obrnjen proti učencem s slikanico v roki in počasi bere pravljico. Pokaže jim vsako ilustracijo. Zgodba je enostavna, učenci ji z lahkoto sledijo. Med prvim branjem učitelj besedila ne komentira, ne odgovarja na vprašanja. Učenci prisluhnejo besedilu, kot ga je zapisal avtor.

Obnova pravljice

Sledi pogovor o prebrani pravljici. Učitelj razloži pomen besed, saj učenci poznajo le besede iz narečja, od koder prihajajo starši. Učenci odgovarjajo na vprašanja (*npr.: Kaj pomeni beseda štop? Kdo nastopa v pravljici? Kakšna žival je polž? Kaj je želel jesti za kosilo? Katere živali je srečal med potjo? Kakšen je jež? Zakaj polž ni želel potovati z ježem?*).

Predstavitev lutk

Učitelj pove, da je prinesel lutke, s katerimi bodo učenci pripravili obnovo pravljice v prostoru in jo pokazali staršem. Eno za drugo iz velike vreče, kjer so lutke skrite, jemlje lutke in jih predstavi učencem. Pove, kakšne vrste lutka je, npr. prstna, ki se natakne na prst, ročna, ki se natakne na roko, marioneta, ki se vodi s pomočjo vrvice. Pokaže, kako se lahko tudi blazina v naši domišljiji spremeni v lutko.

Vsako lutko učenci primejo v roke in se z njo poigrajo. Učitelj povabi enega za drugim, da se z lutko za trenutek skrije za paravan in pove besedo ali dve. Učence vpraša, če znajo zapeti kakšno pesmico o živali, ki jo držijo v roki. Skupaj ugotovijo, kako se kakšna žival premika, kako se oglašja. Učitelj razloži, da je lutka z obrazom obrnjena proti občinstvu in da se premika samo ena lutka hkrati, saj drugače gledalec ne ve, kateri lik govori.

Vaja v prostoru

Učitelj z učenci določi vloge. Kdo bo polž, jež, žaba, želva ... Učenci si lahko lik tudi sami izmislijo. Število in vrsto živali prilagodimo skupini. Učenec, ki igra polža, se skrije za paravan. Učitelj pokliče naslednjo žival iz zgodbe, da se mu pridruži. Spodbudi ju, da si izmisli kratek dialog. Tako si izmenično sledijo živali. Avtomobil uprizorimo s pomočjo pantomime in vanjo vključimo učenca, ki nikakor noče sodelovati z lutko. Če je paravan previsok ali lutka pretežka, lahko dialog izvedete pred paravanom. Bistvo delavnice je, da se učenci z lutko v roki sproščeno počutijo in da jim učitelj večkrat pove, da se igramo gledališče.

Prvi delovni odmor

Lutke in paravana umaknemo in preusmerimo pozornost na izdelavo lutk na drugem koncu učilnice. Učenci sedijo za mizo. Učitelj pokaže jabolko. Ali se jabolko lahko v naši domišljiji spremeni v lutko? Jabolko natakemo na palico (kitajske palčke za riž), za kljun uporabimo kljukico za perilo, za oči barvne risalne žebličke. Za krila uporabimo barvast papir. Pred nami nastane ptič. Učenci izdelajo lutko in se z njo igrajo.

Druga vaja v prostoru

Kadar imamo v delavnici učence z dobrim znanjem jezika in željo po nastopanju, izvedemo še eno vajo v prostoru. Na paravan lahko nalepimo risbo solate. Dialoge lahko tudi preberejo, dodajo pesmice, nove like. Za večino učencev bo več kot dovolj, da se za zaključni prizor skupinsko naučijo izgovoriti pregovor "tudi počasi se daleč pride" in "dober tek, polž".

Predstava za starše

Starše, ki niso bili prisotni v delavnici, povabimo, da se nam pridružijo zadnjih petnajst minut. Učenci pripravijo stole za gledalce. Učenci se za nastop umirijo in počakajo na prihod staršev skriti za paravanoma. Učitelj starše povabi, naj se usedejo. Razloži jim potek delavnice, pokaže jim slikanico in lutko iz jabolka. Učenci izvedejo predstavo. Starše povabi, da skupaj z učenci naredijo lutko iz papirja.

Drugi delovni odmor

Učenci sedijo za mizo. Vsak učenec dobi en karton ali debelejši papir velikosti A5. Iz njega bodo naredili papirnato lutko v obliki želve, ki se lahko nalepi na okno. Učitelj pripravi model oz. obris želve v velikosti papirja, da izdelava hitreje poteka. Učenec po pripravljenem modelu nariše in izreže želvo, izreže tudi luknjo, notranjost želvinega oklepa. Luknjo prelepimo z brezbarvno samolepilno folijo, na katero nalepimo natrgane koščke belega svilenega papirja. Papir ne sme prekriti vse folije, tako da želvo lahko prilepimo na gladko površino ali na okno.

Zapis celotnega besedila slikanice Polž Vladimir gre na štop (Mojca Osojnik, MK 2003)

Za sivim kamnom ob robu ceste je v senci velikega lapuhovega lista živel polž Vladimir. Nekega jutra se je zbudil neznansko lačen in zaželel si je sveže, hrustljave solate z zelenjavnega vrta. Zato se je odpravil na dolgo pot. Četudi je vrt ležal le malo višje ob cesti, je za polža to na drugem koncu sveta. Potoval je in potoval, a čez debelo uro je v daljavi še vedno lahko videl svoj sivi kamen. Utrujen in naveličan je počival ob cesti in premišljeval, kaj naj stori. Pa se je domislil. "Na štop grem!" Prav tedaj je mimo pritekel jež Egon.

"Pozdravljen, Egon," se je Vladimir razveselil znanca.

"Oho, glej ga, Vladimir. Kaj pa počneš tako daleč od svojega kamna?" je zanimalo ježa.

"Na zelenjavni vrt grem zajtrkovat. Me vzameš s seboj del poti?"

"Seveda, zakaj pa ne. Kar gor zlezi."

Vladimir je zlezel Egonu na hrbet. In sta šla. Vladimir je kmalu ugotovil, da pot ne bo prijetna. Nekajkrat se je poskusil udobno namestiti, a ježeve bodice so povsod enako bodle.

"Veš kaj, Egon, tole ni v redu. Me preveč boli. Ti kar pojdi naprej, jaz bom pa tule počakal. Morda bo še koga prineslo mimo," je rekel Vladimir.

"Prav," je rekel Egon in ni bil prav nič užaljen. Stresel je polža s sebe in odšel po svojih potih. Vladimir pa ni obupal. Mirno je čemel ob cesti in čakal. Mimo je prilezla želva Agata.

"Hojla, Agata, kam jo mahaš?" je bil vesel Vladimir.

"Ob cesti navzgor grem," je zamomljala stara Agata, "kam si pa ti namenjen?"

"Točno tja, ob cesti navzgor," je bil navdušen Vladimir, "grem lahko s teboj?"

"No ja, pa pojdi, če že moraš. Zlezi na moj hrbet in čisto tiho bodi, ker razmišljam," je nekoliko nerada privolila želva. In sta šla. Polž je od samega dolgčasa na želvinem hrbtu zadremal. Ko se je zbudil, je z grozo ugotovil, da se pokrajina ob poti medtem ni prav dosti spremenila. Želva je bila namreč strašansko počasna.

"Agata..." je rekel.

"Obljubil si, da boš tiho!" je revsknila želva.

"Agata, veš kaj, tako si počasna, da bom že na pol poti umrl od lakote. Še sam bi hitreje prilezel."

Agata je zamomljala v brado nekaj o neučakanih polžih in se ustavila, da je Vladimir lahko zlezel dol. Nato je godrnjaje odlomastila v listje ob poti.

"Zbogom!" je zaklical polž za njo, vendar je bila že preveč zatopljena v svoje tuhtanje in ga ni slišala.

Vladimir je spet obsedel na cesti in čakal. Ni minilo dolgo, ko je predenj skočila žaba Greta.

"Hej, Greta, živjo. Kam hitiš?" je oživel polž.

"Ha, ti si," je Greta prepoznala Vladimirja, "kaj pa je tebe zaneslo tako daleč od doma?"

"Lakota," je priznal Vladimir, "na zelenjavni vrt grem ..." Hotel je reči zajtrkovat, pa se je ozrl po soncu in vzdihnil: "... na kosilo."

Žaba se je ponudila kar sama: "Name zlezi. Takoj boš tam." In sta šla.

Greta je skakala višje od najvišje trave. Hop! Hoop! Hooop! Visoko in daleč. Vladimirju je od premetavanja postalo slabo.

"Glb, glb ... stop, Greta, bruhal bom," je izdaval. Žaba se je ustavila in polž se je obnemogel skotalil z njenega hrbta.

"Veš kaj Greta, potovanje s teboj je naravnost grozno! Ves sem ožuljen in potolčen in sploh uničen," je stokal Vladimir.

"Daj no," ga je mirila žaba, "saj veš, da žabe skačemo, mar ne?"

"Že že, ampak s teboj ne grem naprej. Bom kar tu počakal."

"Kot želiš," je rekla Greta in skočila v lužo.

Vladimir se je skoraj že sprijaznil s tem, da tisti dan pač ne bo jedel sveže solate, ko je blizu njega pristal ptič. Vrabec Boris je zagledal polža in se razveselil: "Ohoho, kaj pa vidim tamle! Moje kosilce!"

Polž je zakričal: "Si slep ali kaj? To sem vendar jaz, Vladimir."

Borisa je postalo sram: "O, glej ga, Vladimir. Zakaj pa takoj ne poveš, kdo si?"

"Saj se derem na ves glas, ti nesramni, požrešni ptič!" je jezno pihal polž, ki bi bil skoraj ob življenje.

"Oprosti, no," je rekel Boris, "se ti lahko kako oddolžim, ker sem te tako prestrašil?"

Polž, ki se je medtem že nehal tresti od strahu, je rekel: "Prvič, polži se ne prestrašimo kar tako, za vsako figo. In drugič, če se že ponujaš, lahko me odneseš na zelenjavni vrt."

"Malenkost, zlezi gor," je rekel vrabec in nastavil polžu perut. In sta odrčala. Letela sta gor in dol in skozi oblake. Vladimir se je kar prilepil na ptičev hrbet. Mučila ga je strašna vrtoglavica. Mižal je, pa ni nič pomagalo. Zdržal je, kolikor je mogel, potem pa omahnil v globino. Pristal je na strehi drvečega avtomobila in veter mu je žvižgal okrog ušes.

"Ohoho," si je mislil, "tole pa je hitrost! Najhitrejši polž na svetu sem!"

Od samega ponosa se je preveč vzravnaval in, oh ne – odpihnilo ga je!

Zakotalil se je v prah ob cesti in obmiroval. "Uh, uh, ah," je sopihal in nato "auu, auuuuaa," ko se je pretegnil. Malce mu je odleglo, ko je ugotovil, da je njegova hiška cela. Ko pa se je ozrl naokrog in prav blizu zagledal svoj sivi kamen, kjer je bil doma, je planil v jok. Toda ko se je čez nekaj časa nekoliko potolažil, je iz same trme znova krenil na pot. Tokrat čisto sam. Potoval je potoval ... in proti večeru je prispel na zelenjavni vrt. Naravnost na gredo z velikimi in sočnimi glavami solate. Zlezel je kar v prvo in potem ga nekaj časa ni bilo na spregled. Samo mlaskanje in cmokanje se je razlegalo daleč naokrog. Po obilni večerji se je zleknil na kumaro, se potrepal po polnem trebuhu in zadovoljno zamomljal: "No, tudi počasi se daleč pride."

Priredba besedila, priredila Irena Sterckx

Polž: "Lačen sem. Rad bi jedel solato z vrta. Že vem. Na štop grem, tako bo hitreje!"

POLŽ IN JEŽ

Polž: "Pozdravljen, Egon."

Jež: "Oho, glej ga, Vladimir. Kaj pa počneš tako daleč od svojega kamna?"

Polž: "Na zelenjavni vrt grem zajtrkovat. Me vzameš s seboj del poti?"

Jež: "Seveda, zakaj pa ne. Kar gor zlezi."

Polž: "Au, au. Veš kaj, Egon, tole ni v redu. Me preveč boli. Ti kar pojdi naprej, jaz bom pa tule počakal. Morda bo še koga prineslo mimo."

Jež: "Prav. Adijo."

POLŽ IN ŽELVA

Polž: "Hojla, Agata, kam jo mahaš?"

Želva: "Ob cesti navzgor grem. Kam si pa ti namenjen?"

Polž: "Točno tja, ob cesti navzgor. Grem lahko s teboj?"

Želva: "No ja, pa pojdi, če že moraš. Zlezi na moj hrbet in čisto tiho bodi, ker razmišljam."

Polž: "Agata ..."

Agata: "Obljubil si, da boš tiho!"

Polž: "Agata, veš kaj, tako si počasna, da bom že na pol poti umrl od lakote. Še sam bi hitreje prilezel."

Želva: "Zbogom."

Polž: "Zbogom."

POLŽ IN ŽABA

Polž: "Hej, Greta, živjo. Kam hitiš?"

Žaba: "Ha, ti si. Kaj pa je tebe zaneslo tako daleč od doma?"

Polž: "Lakota. Na zelenjavni vrt grem na zajtrk, pravzaprav, zdaj je že čas za kosilo."

Žaba: "Name zlezi. Takoj boš tam."

Polž: "Glb, glb ... stop, Greta, bruhal bom. Veš kaj Greta, potovanje s teboj je naravnost grozno! Ves sem ožuljen in potolčen in sploh uničen."

Žaba: "Daj no, saj veš, da žabe skačemo, mar ne?"

Polž: "Že že, ampak s teboj ne grem naprej. Bom kar tu počakal."

Žaba: "Kot želiš."

POLŽ IN VRABEC

Vrabc: "Ohoho, kaj pa vidim tamle! Moje kosilce!"

Polž: "Si slep ali kaj? To sem vendar jaz, Vladimir."

Vrabc: "O, glej ga, Vladimir. Zakaj pa takoj ne poveš, kdo si?"

Polž: "Saj se derem na ves glas, ti nesramni, požrešni ptič!"

Vrabc: "Oprosti, no, se ti lahko kako oddolžim, ker sem te tako prestrašil?"

Polž: "Prvič, polži se ne prestrašimo kar tako, za vsako figo. In drugič, če se že ponujaš, lahko me odneseš na zelenjavni vrt."

Vrabc: "Malenkost, zlezi gor."

POLŽ NA STREHI AVTOMOBILA

Polž: "Ohoho, tole pa je hitrost. Najhitrejši polž na svetu sem."

Polž: "Uh, uh, ah, auuu, auuuuaa."

POLŽ NA VRTU

Polž: "No, tudi počasi se daleč pride."

Vsi: "Počasi se daleč pride. Dober tek."

Učni list

V lutkovni delavnici si spoznal pravljico o Polžu Vladimirju, ki gre na štop. Pred tabo sta dve ilustraciji iz revije Cicido.

1. Na prvi sliki je narisana polžek, ki mu manjka hišica. Na spodnjem delu lista so narisane tri hišice. Izberi eno, jo izstriži in nalepi na polžka.

2. Na drugi sliki je narisanih šest polžev. Nariši vsakemu polžu hišico in jo pobarvaj.

POLŽEK

POLŽEK JE GOSPOD,
KADAR GRE NA POT,
SI KOČIJICO NAPREŽE,
VANJO SAM BREZ DRUŽBE LEŽE.
HI-JO, HI-JO, HI!
NIČ SE NE MUDI!



izdelala: revija cicido in pravljice: adriana





1. hišica, 2. hišica, 3. hišica



CICIDO
2001/7
Priprava in narisala: Krišna Krtin

POLŽI

NARIŠI POLŽEM HIŠICO.



Priloga: Fotografije z delavnice

Izbor različnih vrst lutk



Lutka iz jabolka, lutka iz papirja

